Tie Itämeren turskan elvyttämiseen

Itämeren turska on kriisissä. Itämeren kaksi pääkantaa (itäinen ja läntinen kanta) ovat kriittisessä tilassa yli kaksi vuosikymmentä jatkuneen suuren vähenemisen takia, eikä kantojen elpymisestä ole merkkejä. Näistä syistä Kansainvälinen merentutkimusneuvosto (International Council for the Exploration of the Sea, ICES) on suositellut Itämeren itäiselle turskakannalle kolmena viime vuotena kalastuskiintiöksi nollaa. Läntisen kannan kehitys on ollut samansuuntaista. Viimeisenä keinona vähenemisen pysäyttämiseksi turskaan kohdistettu kalastus pysäytettiin joulukuussa 2021 ja vain sivusaaliskiintiö sallittiin. On kuitenkin epätodennäköistä että tämä riittää kantojen palatumiseen ennalleen.

Tämä uusi Fisheries Secretartin julkaisema tieteellinen raportti osoittaa, että Itämeren turskan kantojen romahdus ei ole äkillinen ilmiö, vaan pitkään jatkunut prosessi. Se johtuu ylikalastuksesta ja ympäristön heikkenemisestä. Tämä tapahtuu maapallon kannalta kriittisellä hetkellä. Meret pitäisi saada kuntoon, jotta ne voisivat vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin.

“The Decline of Cod in the Baltic Sea” -raportti

Raportin tarkoitus on koota nykyinen tieto ja tutkimus Itämeren turskan tilasta. Raportti esittelee tieteelliseen ja muuhun kirjallisuuteen perustuen katsauksen Itämeren turskan nykytilanteeseen, kuten

- Itämeren turskakannan tilanne ja siinä tapahtuneet muutokset;
- syyt ja ongelmat, jotka ovat johtaneet muutoksiin;
- esityksiä keinoista, joilla tilannetta voisi korjata.

Tämä raportti kuvaa myös EU:n kalastuksen ohjauksen Itämerellä ja esittää suosituksia nykyisen ekosysteemin tilan ja lainsäädännön pohjalta.

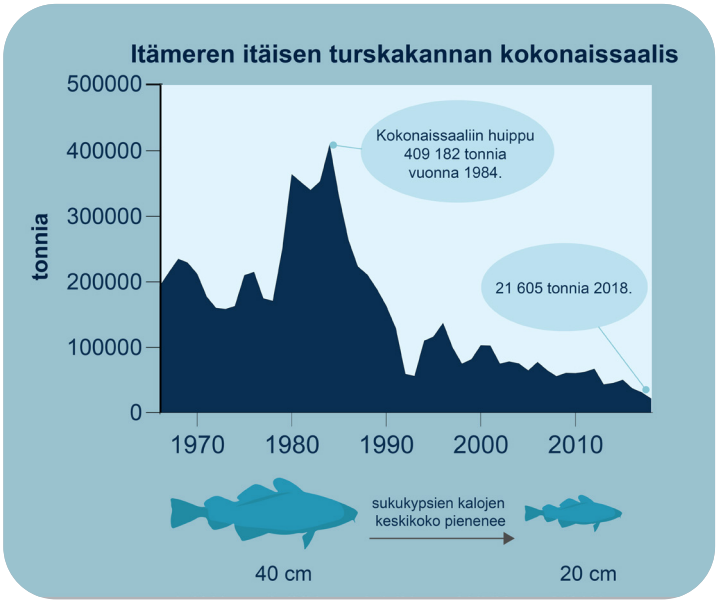

Turskan biologia ja paineet

Turska (*Gadus morhua*) on huippupeto, jolla on keskeinen rooli Itämeren ekosysteemissä. Itämeren kaksi turskakantaa ovat sopeutuneet matalan suolapitoisuuden sekä pienen ja vaihtelevan veden happipitoisuuden haasteisiin. Molemmat kannat ovat kuitenkin vähentyneet dramaattisesti viime vuosikymmeninä. Kalojen kunto on huono, niiden koko pienenee, isoja kaloja on vähän ja poikastuotto on pieni.

Tuska on ollut vuosisatoja tärkeä Itämeren maiden ihmisten ravintokohde. Uudella ajalla turskan suosio teki sen kalastamisesta kaupallisesti menestyksellisen elinkeinon. 1980-luvulla turskan kalastuspaine ylitti sen kannan uusiutumiskyvyn johtaen sen asteittaiseen romahdukseen. Tämä on johtanut kalastuksen muutokseen. Ennen turska oli tavoiteltu pääsaalis ja kampelalajeja tuli sen sivusaaliina. Nyt kampelat ovat kalastuksen pääkohde ja turskia tulee sen sivusaaliina.

Vuosikymmeniä jatkunut korkea kalastuspaine on kiistatta yksi Itämeren turskakannan vähenemiseen johtaneista pääsyistä. Mutta myös muila ihmisperäisillä ympäristöpaineilla on roolinsa. Rehevöityminen ja kemiallinen saastuminen ovat vaikuttaneet meriympäristöön: Tuloksena on isoja alueita, joilla on vähän happea ja kuolleita pohjia, joissa tuskin mikään elämä on mahdollista.

Turskaan kohdistetun kalastuksen lisäksi muillakin kalastusmuodoilla on ollut suuri vaikutus. Esimerkiksi laajamittainen turskan pienien saaliskalojen, kuten kilohailin ja nuorten silakoiden, pyynti on johtanut turskien ravintopulaan. Myös erikokoisten turskien joutuminen rannikkokalastuksen sivusaaliiksi vähentää paljon nuoria ja aikuisia turskia.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos nostaa veden lämpötilaa. Se vaikuttaa meren sopeutumiskykyyn ja sen lajeihin. Itämeri on matala ja lähes kokonaan maa-alueiden ympäröimä merialue. Ilmastonmuutoksen vaikutukset Itämereen ovat todennäköisesti vakavia. Lämpötila vaikuttaa turskan ruokailuun, lisääntymiseen ja kutuaikoihin. Ilmastonmuutos lisää Itämeren tuskakantojen ongelmia entisestään. Tämä kaikki tekee entistä tärkeämmäksi vähentää mahdollisimman paljon ihmisen vaikutuksia lajiin.

Itämeren kalastuspolitiikka

Huolimatta Itämeren turskan vaarantuneen tilan selvistä todisteista, EU :n Itämeren jäsenmaat ovat asettaneet tutkijoiden kestävänä pitämiä määriä suurempia kalastuskiintiöitä joka vuosi vuodesta 2013 alkaen. Kesäkuussa 2019 Itämeren itäistä turskakantaa uhannut romahdus sai Euroopan komission ottamaan käyttöön hätätoimet kannan pelastamiseksi. Tämä johti lähes kaiken Itämeren turskaan kohdistetun kalastuksen pysäyttämiseen. Tästä ja tutkijoiden neuvoista huolimatta turskaa sai kalastaa taas vuonna 2020. Silloin 2 000 tonnia Itämeren itäistä turskaa sai tuoda maihin, edellyttäen että se oli luokiteltu "sivusaaliiksi". Tämä johti kannan vähenemisen jatkumiseen. Tämä taas johti päätökseen lopettaa kaikki sekä itäiseen että läntiseen kantaan kohdistetun turskan kalastus lokakuussa 2021. Myös sallitun tahattoman sallitun sivusaaliin määrää vähennettiin merkittävästi.

Uudet rajoitukset ratkaisevat kuitenkin vain osan ongelmista. Suurin osa turskasaaliista tulee nyt muiden kalojen rannikkokalastuksen sivusaaliina – erityisesti trooleihin jää monia eri kalalajeja vuoden ympäri. Kalakantojen kestävä hoito edellyttäisi kalastuksen rajoittamista vaarantuneimpien lajien tarpeiden mukaan, vaikka se merkitsisi muiden kalojen kalastuskiintiöiden jäämistä käyttämättä.

Vuodesta 2015 EUssa on ollut voimassa kalojen poisheittokielto. Kiintiön ylittäviä turskia ei enää saa laillisesti heittää mereen. Poisheitto jatkuu kuitenkin, koska sitä vastaan ei ole tehokkaita valvontamenetelmiä. Tämä haittaa kantojen elpymistä ja tutkijoiden mahdollisuuksia seurata kantoja, kun laiton sivusaalis ei näy saalistilastoissa.

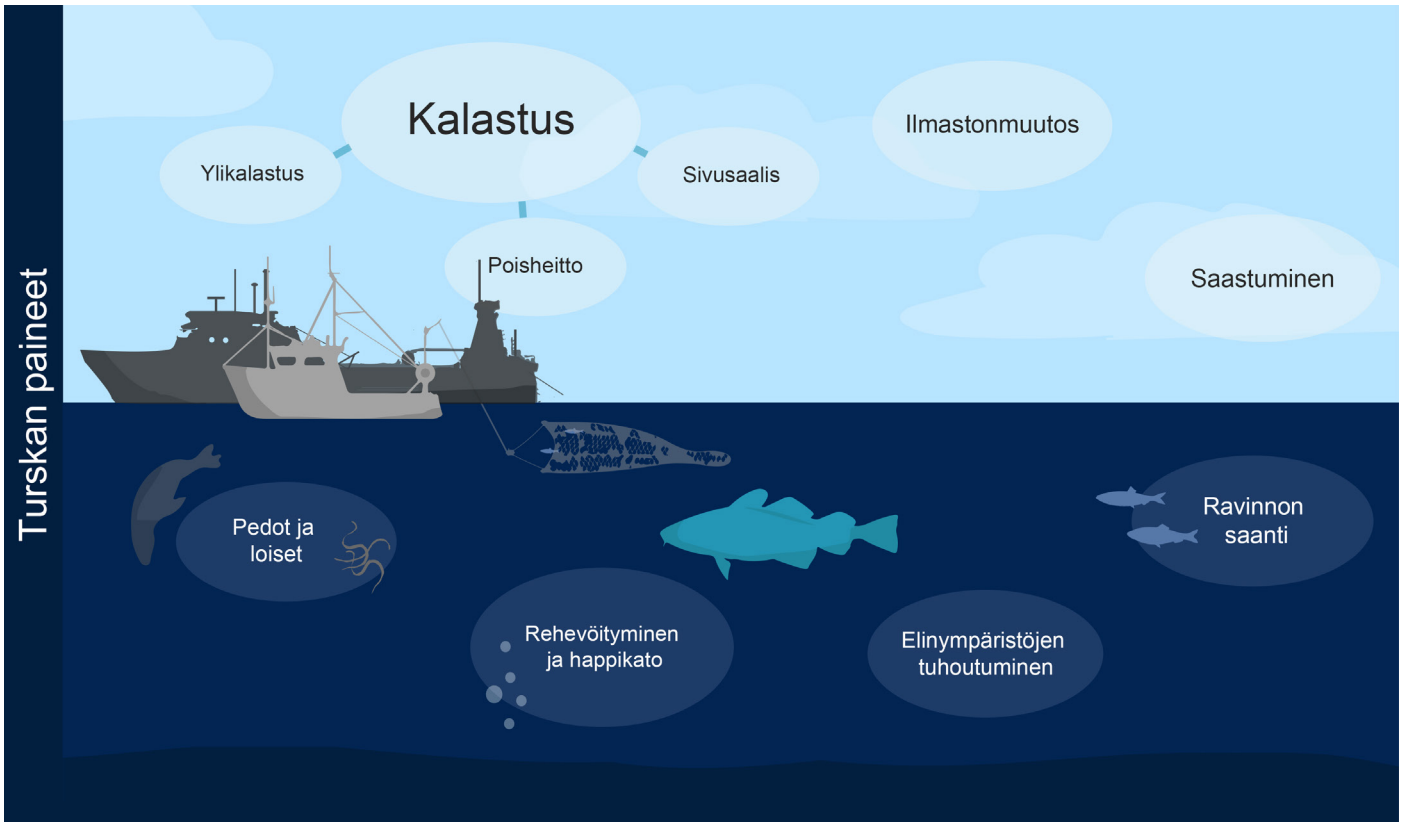

Suosituksia

Ekosysteemilähetymistavan (ecosystem-based approach) toteuttaminen auttaisi Itämeren turskan elpymistä. Eri lajien yhteydet ravintoverkoissa, lajien eri elämänvaiheille elintärkeät elinympäristöt ja petokalojen merkitys terveille ekosysteemeille pitää ottaa huomioon. Kalakantojen hoidossa pitää kehittää kalastusmuotoja, joiden vaikutukset ovat nykyistä vähemmän haitallisia. Elintärkeät luontotyypit tulee turvata sekä saastumista ja rehevöitymistä vähentää.

Esitämme seuraavia keinoja Itämeren turskan elvyttämiseen:

Ekosysteemilähestymistavan käyttö kalakantojen hoidossa

1. Kalastuksen monilajisuunnittelu rannikkokalastuksessa

Nykyään enimmät turskat tulevat kampeloiden ja muiden kalalajien rannikkokalastuksen sivusaaliina. Kalastuskiintiöiden (TAC) asettaminen yksittäisille kalakannoille ei toimi käytännössä, koska yhden lajin kalastus aiheuttaa muidenkin joutumista sivusaaliiksi. Ensimmäisenä askeleena Itämeren maiden ja European komission tulee pyytää ICESiltä kalastusmahdollisuuksista todellisia monilajisia suosituksia.

2. Kalastuskiintiöihin ja rajoituksiin riittävä varovaisuusperiaatteen mukainen puskuri

Monien ihmisperäisten paineiden kokonaisuus tekee Itämeren kalakannoista herkempiä ylikalastukselle ja vaikeuttaa niiden elpymistä. Tämä tulisi ottaa huomioon keskusteltaessa kalastusrajoituksista. Euroopan komission kiintiöesitysten pitäisi sisältää riittävä varopuskuri yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) tavoitteiden mukaisesti. Esitämme, että Komissio pyytäisi erityistä tieteellistä neuvoa ICESiltä tällaisen turvapuskurin koon laskelmiseksi.

3. Kaupallisen kalastuksen rajoitukset varovaisuusperiaatteen mukaan ja ekosysteemilähetymistapa kalakantojen hoitoon

Kilohailin ja pienen silakan tapaiset kalat ovat välttämätön ravinnonlähde petokaloille, nisäkkäille ja merilinnuille. Nämä kalakannat ovat hyvin laajan avomeritroolauksen kohteena. Niitä käytetään lähinnä rehuna kalankasvatuksessa tai muille eläimille. Kun kaupallisen kalastuksen kohdelajeille asetetaan kalastusrajoituksia, niiden merkitys toisten lajien ravintona pitäisi ottaa huomioon, kuten myös niiden alueellinen jakautuminen ja saalistajat.

Kalastuksen kestäväksi tekeminen

1. Vähävaikutteisen kalastuksen suosiminen

Nykyinen kalastuksen suunnittelu sekä kalastuksen kiintiöiden ja rajoitusten asettaminen ei ota tarpeeksi huomioon kalastuksen vaikutuksia ekosysteemiin ja sivusaalista. Kalastusmahdollisuuksien jaossa tulisi suosia aluksia, jotka tekevät vähemmän vahinkoa tai toimivat kestävämmin. Tämä hyödyttäisi sekä kalastuselinkeinoa että ekosysteemiä. Tällainen periaate on jo yhteisen kalastuspolitiikan asetuksen artiklassa 17. Jäsenmaiden pitäisi panna se toimeen osoittamalla kalastusmahdollisuuksia aluksille, joista tulee vähiten turskia sivusaaliina. Analyysimme mukaan tätä ei ole täysin pantu toimeen, vaikka yhteinen kalastuspolitiikka hyväksyttiin vuonna 2013. On tärkeää, että Itämeren valtiot hyödyntäisivät tätä velvoitetta enemmän kalakantojen hyväksi.

2. Elektronisten kaukovalvontamenetelmien tekeminen pakolliseksi kalastuksessa

Kestävä kalastuksen hallinta on mahdollista vain jos tieto kalansaaliista on luotettavaa riittävän valvonnan ansiosta. Elektroniset kaukovalvontakeinot (REM) mahdollistavat tähän kustannustehokkaat keinot. Koska ei-toivottujen turskien poisheittoa yhä todistetusti jatketaan, on aika tehdä siitä pakollista kaikessa turskaan liittyvässä kalastuksessa.

3) Pakolliset kalastuksen valikoivuutta parantavat keinot sivusaaliin vähentämiseksi

Viime vuosien aikana vaihtoehtoisten kalanpyydysten kehittäminen on edistynyt. Se voi auttaa turskan sivusaaliiksi joutumisen vähentämisessä. Kuitenkin vain vähän näistä parannuksista on otettu käyttöön kalastuksessa. Parhaiden valikoivien pyydysten tekeminen pakolliseksi olisi tehokas keino vähentää turskan kalastuskuolleisuutta.

Ympäristönsuojelun parantaminen

1) HELCOMin Itämeren toimintaohjelman toimeenpano

Itämeren tila on kriittinen monesta syystä, ennen muuta maataloudesta johtuvan rehevöitymisen, happikadon ja ihmisperäisten saasteiden takia. Nämä laajat ongelmat ovat parhaiten hoidettavissa kaikkien Itämeren maiden yhteistoiminnalla. Itämeren suojelukomissio – niin sanottu Helsinki-komissio (HELCOM) – tarjoaa kehyksen tähän alueelliseen koordinaatioon. Yhteistyöstä on sovittu Itämeren toimintaohjelmassa (BSAP), joka päivitettiin 2021. HELCOMin BSAPn toimeenpano johtaisi merkittävään Itämeren tilan parantamiseen

2) Vahingoittuneiden ekosysteeminen ennallistaminen ja pohjatroolauksen minimointi

Ihmistoiminta on vahingoittanut Itämeren elintärkeitä luontotyyppejä vuosikymmeniä. Pohjatroolaus on yksi haitallisista toimista, jonka on annettu jatkua jopa suojelualueilla. EUn uusi ennallistamisasetus tulee mahdollistamaan sitovat ennallistamistoimet. Näitä toimenpiteitä tulee tukea kaikkein vahingollisempien kalanpyydysten poistamisella Itämereltä oikeudenmukaisella ja edistyksellisellä tavalla.

3) Kalakantojen hoidon ja ympäristöasioiden yhdistäminen lainsäädännössä, politiikassa ja toimeenpanossa

Kalastuksella ja ympäristöoikeudella on monia yhteyksiä EU:n yhteisöoikeudessa ja direktiiveissä. Kuitenkin vain harva jäsenmaa on yhdistänyt niitä kansallisessa lainsäädännössä. Kuitenkin koska Eurooppa-oikeus sitoo jäsenmaita, ekosysteemilähestymistapaa ei voi enää jättää kalastuspolitiikan toimeenpanon ulkopuolelle. Kalastuksen ja ympäristöpolitiikan yhdentämistä tarvitaan kansallisella tasolla, kuten myös hallituksen välisissä organisatioissa (IGO), esimerkkeinä HELCOM and Baltfish.

Turskalla on keskeinen rooli Itämeren ekosysteemissä ja Itämeren elpymisessä. Vaikka Itämeren turskan tila on heikompi kuin koskaan, sen paluu on mahdollinen, jos toimeen tartutaan. Itämeren maiden, Euroopan komission ja kaikkien sidosryhmien velvollisuus on tukea näitä toimia turkan saamiseksi takaisin.

Tallenna koko raportti tästä:
www.fishsec.org/returnofthecod/

Raportin kokosi Fisheries Secretariat osana Return of the Cod -hanketta. Hankkeen tavoite on luoda edellytykset Itämeren turskakantojen elpymiseen.

Fisheries Secretatiat (FishSec) on riippumaton aatteellinen yhdistys. Sen tehtävä on meriekosysteemien suojelu ja ennallistaminen erityisesti kalaskantojen hyväksi.

Suomen luonnonsuojeluliitto on hankkeen kumppani Suomessa. Yhdessä suojelemme suomalaisen luonnon.

Suomen luonnonsuojeluliitto

FISHSEC
THE FISHERIES SECRETARIAT